

Választáskutatás, 2018. Részvétel, képviselet, pártosság.
(119603 jelű NKFIH projekt)

2016. december – 2021. november

Kutatásvezető: Szabó Andrea, PhD

ZÁRÓBESZÁMOLÓ

Budapest, 2021. december

Társadalomtudományi Kutatóközpont
Politikatudományi Intézet

Tartalomjegyzék

1. Az 119603 jelű NKFIH kutatási program eredményeinek rövid, tényszerű összefoglalása	3
2. Az 119603 jelű NKFIH kutatási program bemutatása és alapvető céljai	4
A kutatás résztvevői.....	4
Saját PhD-programjukban a projekt eredményeit felhasználó vagy arra építő doktoranduszok.....	5
Kapcsolódó kutatási programok	5
3. A 119603 jelű NKFIH kutatási program kutatási kérdései.....	6
Pártosság kutatási tématerület.....	6
Képviselő kutatási tématerület.....	7
Részvétel kutatási tématerület.....	7
COVID kutatási tématerület	8
4. Az 119603 jelű NKFIH kutatási program időbeli ütemezése és tudományos eredményei	9
I. szakasz: elméleti és módszertani megalapozás	9
II. szakasz – kvalitatív 1. (kutatást megalapozó fókuszcsoportos beszélgetések)	9
III. szakasz – kvantitatív kutatások: 5 különböző survey vizsgálat.....	10
IV. szakasz – kvalitatív 2. (lezáró fókuszcsoportos beszélgetések)	14
5. A 119603 jelű NKFIH program tervezett és a megvalósított indikátorai, disszemináció	16

1. Az 119603 jelű NKFIH kutatási program eredményeinek rövid, tényszerű összefoglalása

A kutatás a választásokat és a választók magatartását vizsgálta három szempontból: a részvétel, a képviselet és a pártosság irányából.

A projekt keretében, Magyarországon egyedülállóan sokoldalú kutatási adatbázis épült, amely tartalmazza a választásokkal kapcsolatos összes hagyományos és kísérleti kvantitatív és kvalitatív adatfelvételi típust (pl. tracking poll, pre- és postelection survey, benchmark survey).

A kutatási projekt disszeminációja rendkívül sokoldalú, beleértve a magyar nyelvű választási kötetet, a magyar nyelvű tudományos folyóiratcikkeket éppúgy, mint az angol nyelvű, impakt faktoros publikációkat. De a projekt kifejezetten törekedett arra, hogy ne csak a szűk szakmai közeg számára érthető teljesítményt tegyen le az asztalra, hanem eredményei a széles, laikus közönség számára is érthetőek legyenek. Ennek jegyében készültek a COVID-19 járvány választói magatartással kapcsolatos kutatásai, vagy születtek kutatói együttműködés keretében különböző jelentések. A projekt eredményei bekerültek a felsőoktatásba és négy PhD-dolgozat alapjául szolgálnak.

Az eredmények közül kiemelendő a COVID-generáció elmélet kidolgozása. Az elmélet Magyarországon elsőként, de a világban is az elsők között vetette fel egy új történelmi generáció létrejöttét, amely hosszú távon a politikai részvételre és választói magatartásra is jelentős hatással lehet.

A hazai választásszociológia hosszú távú fenntarthatóságát segíti, hogy a kutatók közül négyen is saját, témába vágó NKFIH-projektet nyertek az utóbbi két évben.

2. Az 119603 jelű NKFIH kutatási program bemutatása és alapvető céljai

A választáskutatás a politikatudomány egyik legfontosabb szakterülete. A közcélú, egész magyar társadalmat érintő, demokratikus értékeket erősítő projekt politikatudományi empirikus alapkutatásra, a tudomány fejlesztésére irányult.

Magyarországon a 2002-ben megalakult, 2003 és 2011 között működő Magyar Választáskutatási Program szervezte össze először a különböző választáskutatási műhelyeket, és a szakma legkiválóbb képviselőit. Megszűntével elmaradt a korábbi együttműködés a választáskutatással foglalkozó szakmai műhelyek között, így a 2010-től kezdődően egészen a 2018-as választásokig csak korlátozottan, az 1990-es és a 2000-es évekhez hasonlatosan ad hoc jellegű, leginkább közvélemény-kutatóktól származó információk, keresztmetszeti adatbázisok állnak rendelkezésre. A szisztematikus, tudományosságra építő alapozó kutatások elmaradtak, annak ellenére is, hogy idő közben a választási rendszer alapvetően alakult át, amely véleményünk szerint a választói magatartás átalakulásával járhatott együtt. Jelen projekt egyrésztől szerves folytatása volt a nagy szakmai elismerésnek örvendő Magyar Választáskutatási Program által elkezdett munkának, ugyanakkor annak módszertani és tartalmi megújítása is törekedett.

Kutatásunk egyik legfontosabb innovációja a hagyományos, jól bevált kérdések kvalitatív eszközökkel való tesztelése, és újrafogalmazása volt. A kutatás eredményei révén a politikai viselkedést, választói magatartást, valamint a választók és a képviselő-jelöltek közötti viszonyt a korábbi, tágabb társadalomtudományi szemszögből vizsgálódó kutatásoknál fókuszáltabb politikatudományi megközelítésben elemeztük. A kérdőíves keresztmetszeti kutatások helyett – többek között – panelfelvételt, valamint kísérleti surveyt készítettünk, ami egyrészt a választási kampányon belüli gondolkodási dinamikát tárta fel, másrészt jelezte egyes kérdések kontextuális hatását. Végül a kutatás további erénye volt az abban vizsgált témák konzisztenciája és köztük rejlő szinergiák kihasználása. A rendelkezésre álló forrás lehetővé tette, hogy a projekt második felében más kutatási projektekkel való együttműködés révén kiegészítő kutatásokat is lebonyolítsunk.

A kutatási program a Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézetében valósult meg, de más kutatóműhelyek, intézmények és személyek is kapcsolódtak hozzá.

A kutatás résztvevői

- Szabó Andrea, PhD, kutatásvezető (TK PTI);

Senior kutatók:

- Róbert Péter, PhD, kutatóprofesszor (TK PTI);
- Csizmadia Ervin, PhD, tudományos főmunkatárs (TK PTI);
- Papp Zsófia, PhD, tudományos főmunkatárs (TK PTI);

- Patkós Veronika, PhD, tudományos munkatárs (TK PTI);
- Oross Dániel, PhD, tudományos munkatárs (TK PTI);
- Susánszky Pál, PhD, tudományos munkatárs (TK PTI);

Junior kutatók:

- Farkas Eszter, tudományos segédmunkatárs (TK PTI), PhD-hallgató a Közép-Európai Egyetemen;

Kapcsolódó, külső kutatók:

- Papházi Viktor, tudományos segédmunkatárs (TK PTI), PhD-hallgató, ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet.
- Böcskei Balázs, tudományos segédmunkatárs (TK PTI), PhD-hallgató, ELTE ÁJK Politikatudományi Intézet.
- Déri András, PhD-hallgató, ELTE TáTK.

Saját PhD-programjukban a projekt eredményeit felhasználó vagy arra építő doktoranduszok

- Farkas Eszter, CEU;
- Papházi Viktor, ELTE ÁJK;
- Miskó Dávid, ELTE ÁJK;
- Szász Botond, University of Warwick.

Kapcsolódó kutatási programok

Olyan kutatások, programok és projektek, amelyekkel együttműködött a 119603 jelű NKFIH projekt:

- TK-01014677 – Értékek, identitások, 2020. december, kutatói együttműködés;
- 2020-2021/1/RSS CEU Central European University Private University Grant, “The Pandemic and its management – an end to illiberal political support?”, 2021. február – május, kutatói együttműködés;
- MTA Kiválósági Együttműködési Program „Mobilitás Kutatási Centrum” projekt, kutatásvezető: Kovách Imre – kutatói együttműködés.

A projektben résztvevők által, a projekt időszaka alatt elnyert, témához kapcsolódó kutatási támogatások:

- NKFIH PD- 131408, Demokratikus innovációk és a magyar pártok, Oross Dániel;
- NKFIH FK- 131569 (2019–2022), Képviselői szerepek és a demokráciával való elégedettség, Papp Zsófia;
- NKFIH FK- 135274 (2020–2023), A kockázat-részvétel paradoxon: A tüntetési részvételt és a részvétel észlelt kockázatait összekapcsoló mikromechanizmusok, Susánszky Pál;
- NKFIH FK- 137755 A polarizáció szerepe a nemkívánt társadalmi kimenetek létrejöttében, Patkós Veronika;
- POST-COVID2021-19, „Generációk azonosítása Big Data logikával a poszt-pandémiás időszakban”, Szabó Andrea.

A kutatási eredmények hasznosításában résztvevő (pl. tanulmányt író, előadást tartó), a projekthez közvetlenül nem kapcsolódó kutatók:

Enyedi Zsolt, PhD, Tardos Róbert, MsC, Tóka Gábor, PhD, Kmetty Zoltán, PhD, Bene Márton, PhD, Bíró-Nagy András, PhD, Mikecz Dániel, PhD, Molnár Csaba, PhD, Szabó Gabriella, PhD, Tóth Csaba, PhD, Gerő Márton, PhD, Unger Anna, Kopper Ákos, PhD.

3. A 119603 jelű NKFIH kutatási program kutatási kérdései

A kutatás fő kérdése az volt, hogy milyen új elemei mutathatók ki a választói magatartásnak?

A 119603 jelű NKFIH kutatási program különböző adatfelvételei rámutattak, hogy a magyar választói magatartás kettős arcú mutat a 2010-es évek eleje óta. Egyrészt rendkívüli stabilitást mutat a kormányzati oldalon, hiszen a 2000-es évek óta formálódó jobboldali szavazótábor nagyságában és identitásában még inkább megerősödött, tömbösödött és világos kontúrokkal jegecesedett ki.

Másrészt viszont jelentős változási tendenciák is rögzíthetők. És pont a változás, ami összeköti a politikai viselkedés vizsgált három aspektusát: a pártosságot, a képviseletet és a részvételt. Bár 2018-ban a Nemzeti Együttműködés Rendszere elindult a konszolidáció felé, mert magasabb részvétel mellett többen szavaztak rá, mégis a centrális erőter több fázisban történő felbomlása figyelhető meg az adatokból. A szavazók áramlása nem az „elvártak” megfelelően történik, hanem újdonságként egyrészt létrejön az ún. „ellenzéki szavazó”, másrészt új identitások irányába történnek mozgások. Tartós szavazói réteg alakul ki a Magyar Kétfarkú Kutya Párt, a Momentum Mozgalom, valamint a Mi Hazánk körül.

Ahogy azt a 2020 decemberében készült kiegészítő tracking poll adatfelvételünk, a 2021-es kísérleti kutatásunk, valamint a 2021 végén lezajlott benchmark adatfelvételünk plasztikusan bizonyítja, az ellenzéki szavazó legfontosabb jellemzője, hogy bár a táboron belül explicit ideológiai különbségek mutathatók ki, de ezeket felülírja az a vágy, hogy 2010 után újra valamennyire összerendezett, érdemi alternatíva álljon a kormányzópárttal szemben. Az ellenzéki szavazó kényszerítette ki az ellenzéki pártok együttműködését ezzel megtörve a centrális erőteret. A Fidesz-tömb viszonylatában „top-down”, az ellenzéki oldalon „bottom-up” logika érvényesül a szavazók és a pártok vonatkozásában. Az együttműködő ellenzéki szavazó jelenleg jórészt racionális jelleget mutat, ami amennyire pozitív, olyannyira problémás is egyben, hiszen nem baloldali és nem jobboldali, hanem karakteres kontúrok és identitás nélküli, „nem-kormánypárti” meghatározottságú. A belső érték- és ideológiai ellentmondások, valamint az identitás és tömbösödési tendencia hiánya miatt az ellenzéki szavazó hosszú távon nem tartható fenn.

Kutatási kérdéseink és válaszaink az egyes kutatási tématerületen.

Pártosság kutatási tématerület

K1. Kiemelkedően pártos-e a magyar politika, milyen értelemben pártos a magyar politika?

A kutatás lehetővé tette, hogy számos megközelítéssel és mérési módszerrel jellemezzük a választóközönség pártkötődéseit és ideológiai jellemzőit. A keletkezett adatok segítségével bemutattuk, hogy mennyire számít pártosnak, illetve megosztottnak a magyar választóközönség a 2018-as választások időszakában, és ezt milyen tendenciák előzték meg az utóbbi mintegy másfél évtizedben. Ezekon kívül a pártválasztás volatilitásáról és a pártokkal kapcsolatos rokon- és ellenszenvek alakulásáról is fontos információkkal szolgált a kutatás. Összességében az adatokból egy pártos értelemben erősen elfogult, ideológiailag megosztott és a pártok többségével szemben erősen elutasító társadalom képe rajzolódott ki. A pártosság és a megosztottság minden mérésmód szerint erősödtek az elmúlt években.

A demokráciával való elégedettség és a pártosság/pártválasztás témájához kapcsolódóan online survey kísérletet végeztünk (2021. május). Megállapíthatjuk, hogy a magasabb státusúak és a kormányra/ellenzékre szavazók ugyanúgy reagáltak a primingra. Az egyes alcsoportok között

nincs etekintetben különbség. A priming azonban befolyásolja a kétféle elégedettség kapcsolatát, növeli a két változó összefüggésének erősségét. A priming fenti „strukturális” hatása azonban nem konstans. Az ellenzékieknél nem mutatható ki ilyen hatás, a többi csoportban viszont növeli az összefüggést. Ezek az eredmények módszertani szempontból is különösen fontosak, és hasznos tudással bírnak Európa egyik legnagyobb társadalomtudományi infrastruktúrája, az European Social Survey számára, ahol a demokráciával való elégedettség kérdését megelőzi a gazdasági elégedettségről szóló kérdés.

Képviselő kutatási tématerület

K2. A választók mennyiben veszik figyelembe a jelöltek teljesítményét és a tevékenységét, amikor meghozzák döntésüket az egyéni választókerületben leadott szavazatukról?

A képviselők munkájával és a demokráciával való állampolgári elégedettség közötti kapcsolat tekintetében abból indultunk ki, hogy a demokráciával való elégedettség szakirodalmában gyakran előkerül a politikai rendszer outputja mint magyarázó tényező. Ugyanakkor, érdekes módon viszonylag keveset tudunk arról, hogy a képviselők viselkedése, mint output, hogyan befolyásolja az állampolgárok percepcióját a demokrácia teljesítményéről. A panelvizsgálat második és harmadik hullámát használtuk az elemzéshez. A kiegyensúlyozatlan panelben először a Coarsened Exact Matching (CEM) technika segítségével a második hullám megfigyeléseihez statisztikai párokat rendeltünk a harmadik hullámból.

A kutatók jellemzően azért alkalmaznak ilyen technikákat, hogy javítsák a nem-kísérleti technikák alkalmazása mellett levont ok-okozati összefüggések érvényességét, és csökkentsék a statisztikai torzítás nagyságát. A panel adatok elemzése pozitív kapcsolatot tár fel a teljesítmény és az elégedettség között, mely kapcsolat erősebb azokban az esetekben, ahol a válaszadó érdeklődik a politika iránt, meg tudja nevezni az egyéni országgyűlési képviselőjét, és ahol a jelölt személye fontos szerepet játszik a pártpreferencia formálásában. Ezen túl, a válaszadók a választókerületi érdekképviselőt és a képviselő nyitottságát tartották fontosnak a politikai rendszer értékelésénél.

Részvétel kutatási tématerület

K3. Milyen a különböző részvételi formákban való választói aktivitás dinamikája az országgyűlési választási kampány folyamán?

Az elő- és utófókuszcsoportos beszélgetések rámutattak, hogy a tiltakozás és a tüntetés mellett az országos és a helyhatósági választásokon való szavazás, szavazatszámoló bizottságban való részvétel, az aláírás és aláírásgyűjtés jelenti az emberek számára a politikai részvételt.

A világválság idején nem történt áttérés a politikai részvétel online formáiban. Az online részvételben leginkább érintett magyar fiatalok a világválság második időszakában, 2020 őszén nem tértek át az offline térből az online térbe. Egyetlen területen észlelhető a hibahatáron túli elmozdulás, ez pedig a közéleti témák kedvelésének a területén, amely korántsem a legintenzívebb és legvonzóbb politikai részvétel.

Nagyon érdekes, valódi újdonsága a kutatásnak, hogy kimutatta, elsősorban az COVID-válság hatására a részvétel fogalmához odakapcsolódik a politikáról való beszélgetés témája is. Maga a társas interakció is részvétel: ám ha (humánológiai értelemben) „lefut az inger”, akkor az egyén a részvételt teljesítve, letudva érzi akár egy családi, vasárnapi ebéd vagy kocsmái beszélgetés után is.

Az is nyilvánvalóvá vált, hogy társadalmi szinten a részvétel láthatósága lenézést generál,

ennek oka részben a hátrítás, részben pedig a (saját passzivitással kapcsolatos) öngazolása.

COVID kutatási tématerület

Az eredeti 119603 jelű NKFIH kutatási programban semmilyen említés nem történt a COVID-19 vírus választói magatartást generáló vagy változást előidéző hatásairól, hiszen a program indulásakor ez a vírus még nem létezett. A kutatás azonban nem kerülhette el, hogy ne reflektáljon az egész világot megrázó történésekre, és ne épüljön be a COVID-hatásainak vizsgálata a kutatási programba.

Ennek keretében Magyarországon először, de világviszonylatban is az elsők között került megfogalmazásra a COVID- történelmi generáció fogalma. A koronavírus-járvány ugyanis olyan exogén sokk, olyan aszteroidahatás, amely alapvetően változtatta meg a normalitást a nyugati világban. A pandémia, egyrészt, érdemben változtatta meg a társadalmi szokásokat, azaz a kulturális értelemben vett normalitást, másrészt olyan traumatikus folyamatokat indíthatott el (például elmagányosodás, szorongás, társadalmi feszültség, más anomikus folyamatok felerősödése, esélyegyenlőtlenségi problémák drámai kitüremkedése), amelyeknek hosszú távú hatásai lehetnek az egész társadalomra, de leginkább a fiatalokra. Létrejöhetett egy generáció, amely minden korábbinál jobban kötődik a közösségi médiához, ugyanakkor azt is megtapasztalta, hogy milyen kézzel fogható következményei vannak a kortárs csoportoktól való tartós elszakításnak. Ez pedig felértékelhette a közösségeket, ezen keresztül pedig azokat a pártokat, amelyeket a közösségi eszményt helyezik politikájuk középpontjába.

4. Az 119603 jelű NKFIH kutatási program időbeli ütemezése és tudományos eredményei

A kutatás öt, időben egymásra épülő szakaszból állt.

I. szakasz: elméleti és módszertani megalapozás

Eredmény: Susánszky Pál – Farkas Eszter: (2019) Hazai és nemzetközi választáskutatási panelvizsgálatok *POLITIKATUDOMÁNYI SZEMLE* 28 : 4 pp. 119-136., 18 p. (2019); és konferenciaelőadások.

A panelkutatások irodalmi feldolgozásából kitűnik, hogy a panel vagy más néven longitudinális vizsgálatok során a válaszadókat több hullámban, több időpontban kérdezzük meg ugyanazokról a témákról. Ennek legfőbb előnye, hogy a vizsgált jelenségek alakulását nem csak populációs, hanem egyéni szinten is nyomon tudjuk követni. A választási panelvizsgálatok a longitudinális vizsgálatok körébe tartoznak, annak a esetét képezik. Tematikája a választásokhoz kapcsolódik, többek között kitér a választási részvételre, politikai témákkal kapcsolatos vélekedésekre, politikai attitűdökre. A vizsgálat tárgyán kívül a követéses vizsgálat periodicitásában is vannak speciális jellegzetességei, amennyiben a választási ciklusok természetes tagolódását követik. A nagyobb európai választáskutatási panelvizsgálatokban (brit, német, osztrák, svájci) kétféle gyakorlattal találkoztunk. Előfordulnak két választás közötti vizsgálatok, melyek egy választási ciklus alatt a választók preferenciáinak alakulását kívánják feltárni (lásd pl.: brit választási panel). Ezekre a kutatásokra jellemző, hogy évente keresik fel a paneltagokat, tehát egy kutatás-sorozatban – a választási ciklus hosszától függően – 4–5 hullám szerepel.

A másik típusú kutatási stratégia inkább a kampányidőszakokra koncentrál. A választásokat megelőző egy évben 3–4 havonta kérdezik meg a paneltagokat, majd a választások után lebonyolítanak egy záró hullámot is. Összességében a választások előtt általában kétszer, majd a választások után egyszer vesznek fel adatokat. Jelen kutatásunk kvantitatív részében ez utóbbi kutatási gyakorlatot választottuk. Három hullámban három alkalommal keressük fel ugyanazon megkérdezetteket. Két adatfelvételt a 2018-as országgyűlési választás előtt, egyet pedig a választást követően bonyolítunk le.

A panel lekérdezések előnye, hogy a vizsgálat során az alanyok megfigyelése több alkalommal történik, így a kutatás során véleményük változása nyomon követhető. Peter Lynn (2009) a longitudinális vizsgálatokról és módszertanról szóló kézikönyvének első fejezetében összefoglalja, melyek a panel vizsgálatok erősségei, milyen kérdésfeltevésekre lehet használni az így gyűjtött adatokat.

II. szakasz – kvalitatív 1. (kutatást megalapozó fókuszcsoportos beszélgetések)

Eredmény: Szabó, Andrea – Oross, Dániel: A politikai érdeklődésre ható tényezők európai perspektívában – a magyar eset *SOCIO.HU: TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEMLE*: 2 pp. 72–94. , 23 p. (2018);

Az elkészült fókuszcsoportos beszélgetések Budapesten, Miskolcon és Pápán fontos adalékul szolgáltak a panelkutatás kérdőívének összeállításakor. A képviselettel kapcsolatosan a beszélgetések alapján kiderült, hogy egy egyéni képviselő esetében nagyon lényeges a helyi kötődés, hogy ismerjék az emberek, valamint a könnyű és egyértelmű elérhetőség. Ezek a jellemzők különösen lényegesek az önkormányzati egyéni képviselő esetében. Egy-egy csoportban összesen 1–2 ember volt, aki tudta, hogy ki az önkormányzati vagy az országgyűlési képviselője. Aki tudta, ki az egyéni képviselője, az általában már lépett vagy már próbált

kapcsolatba lépni vele. Miskolcon különösen, de Budapesten is hangsúlyos volt az a nézet, hogy a képviselőknek csak addig fontosak az általuk képviselt emberek, ameddig meg nem választják őket, utána már nem foglalkoznak velük. Az országgyűlési egyéni képviselő feladata a helyi érdekek országos érvényesítése, amihez sokkal nehezebben tudtak bárminemű konkrétumot kötni a megkérdezettek. Az önkormányzati egyéni képviselő feladata kézzelfoghatóbb, legtöbbször a helyi problémák megoldását említették. 40–50 év közötti családos férfi, feddhetetlen, nagy munkabírású, felsőfokú végzettsége van, jó kommunikációs készsége van, mindenkivel szót tud érteni, Volt civil állása – pl. tanár, vagy valamilyen más, emberekkel foglalkozó állás és empatikus – bele tudja képzelni a problémákba magát.

A beszélgetések szerint a pártos, pártosság kifejezést nem használják az emberek. A párthoz való tartozás kifejezésére nincs megfelelő szó (konkrét pártneveket használnak ennek kifejezésére pl. Fideszes, MSZP-s). A párttag kifejezés erősen a múltbeli egypártrendszerhez kötődik, negatív jelentéstartalmakkal. Ez a negatív megítélés egyedül a fiatalabb budapesti csoporttagok esetében volt enyhébb. A pártokhoz kapcsolódó aktivitások főleg negatív eseményekhez, történésekhez kapcsolódnak, és inkább egy párt ellen, mint egy párt mellett mozgósítanak. Az, hogy valaki egy esemény miatt egy párthoz akar csatlakozni, nem életszerű. Egy párt melletti elköteleződés párttagságban való manifesztálódását minden csoportban negatívan értékelték a csoporttagok. Amíg valaki csak szimpatizál egy párttal, addig megvan a szabad akarata arra, hogy ne értsen egyet a párt minden döntésével. Viszont, ha valaki párttag, akkor kötelezi őt a pártfegyelem, az egyéni véleménye háttérbe szorul, elveszik az egyéniség, azt kell gondolni és mondani, amit a párt meghatároz. Minden csoportban szóba került, hogy a párttagság az egyéni karrier, az anyagi gazdagodás eszköze.

A fókuszcsoportos beszélgetések alapján a politikai aktivitáshoz nem csak elégedetlenség kell, hanem egy összefogás, amihez csatlakozni lehet. Akkor mondták fölöslegesnek a politikai aktivitást, ha nem áll mozgósítható tömeg mögötte. A politikai részvétel/aktivitás formái a következők lehetnek a csoporttagok szerint: szavazás, pártrendezvényen való részvétel, demonstráció, események követése a médiában, lakossági fórum, utak/hidak lezárása. Ezeket a típusokat beépítettük a kérdőívbe.

III. szakasz – kvantitatív kutatások: 5 különböző survey vizsgálat

Az eredeti kutatási programban két adatfelvétel szerepelt, egy panel-survey 3 hullámmal és egy képviseleti survey. Nem kis részben a koronavírus-járvány hatására bekövetkező pandémia, valamint a prudens pénzügyi gazdálkodás lehetővé tette, hogy az eredeti vállalásokat messze meghaladva, további, többnyire más kutatási programokhoz kapcsolódó, kiegészítő adatfelvételek is elkészüljenek. Ezeket az alábbiakban külön is feltüntetjük.

Az adatbázisok, a szerződésben vállalt feltételeknek megfelelően, mindenki számára elérhetőek, nyilvánosak. Azok bekerülnek a TK Kutatási Dokumentációs Központ gyűjteményébe (<https://kdk.tk.hu/>).

1. Lakossági panel-felvétel: 3 hullámból álló választási panel elkészítése (adatfelvevő: Závecz Research) – A KUTATÁSI TERVBEN VÁLLALT ADATFELVÉTELEK

Eredmény: Böcskei Balázs – Szabó Andrea (szerk.) *Várakozások és valóságok. Parlamenti választás 2018.* Budapest, Napvilág Kiadó; konferenciák, és a IV. fejezetben bemutatott többi disszemináció.

2017. december és 2018. január folyamán elkészült a választáskutatási panel survey első hulláma, a munkatervben vállalt 2000 fős mintanagyság mellett a ZRI Závecz Research Piac- és Társadalomkutató Intézet közreműködésével. A survey egy 30 perces kérdőívre épült, amelyet személyes kérdés során ún. CAPI-módszerrel vett fel az ZRI. A panel

követelményeinek megfelelően minden kérdeztől engedélyt kértünk, hogy egy második alkalommal is felkereshessük.

A második hullámra 2018. március 09. – 2018. április 07. között került sor 1512 érvényes interjúval. Az adatfelvétel egyrészt önmagában is reprezentatív terület, nem, korcsoport szerint a 18 éven felüli magyar népességre, másrészt megfelel a panelfunkcióknak is. Az eredeti alapmintában lévő 2000 személyből 1246 fő jelezte, hogy szívesen vesz részt a második hullámban, azonban az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők erősen alulreprezentáltak voltak a paneltagok között, ezért ún. kereszt-kvótás mintával kellett korrigálni a mintát reprezentativitás eléréshez. Összeségében 792 paneltagot és 720 nem paneltagot kérdeztek meg.

A harmadik hullámra 2018. május 15. és június 14. került sor. A 3. hullám panel címlistája 1316 főből állt (akik vagy az első, vagy a második, vagy mind a két hullámban részt vettek) és ezt egészítette ki 265 új válaszadó. A harmadik, választások utáni adatfelvételi hullám lekérdezése sokkal gyorsabban, kisebb lemorzsolódási ráta mellett zajlott, a terepmunka során a kérdezőbiztosok nem tapasztaltak félelmet, magas elzárkózást, sőt a kérdeztettek kifejezetten szívesen mondták el véleményüket.

Összeségében 480 olyan személy található az összerakott panel adatbázisban, aki mind a három hullámban válaszolt (az eredeti 2000 fő 24 százaléka), az első és a harmadik hullámra 123, a második és harmadik hullámra pedig 268 fő válaszolt.

Beigazolódtott, hogy Magyarországon is szisztematikus jellegű a lemorzsolódás, és leginkább a Rothenbühler és Voorpostel (2016) szerzőpáros tapasztalatai igazolhatók, azaz a magas iskolázottságúak szívesebben maradnak a panelben, míg egyes aluliskolázott és kisteleptülsen élő kérdeztettek sokkal nagyobb valószínűséggel esnek ki.

2. Képviselőjelölt survey, saját szervezés, – A KUTATÁSI TERVBEN VÁLLALT ADATFELVÉTEL

A 2018-as választás képviselőjelöltjeivel készült adatfelvétel lebonyolítását a 2010-es és 2014-es hullámokhoz hasonlóan terveztük. A populációba csak azok a jelöltek kerültek – a jelöltkutatások hagyományait követve –, akik olyan pártok színeiben indultak, amelyek már voltak parlamenti pártok. Végül tehát a Fidesz, KDNP, Jobbik, MSZP, DK, Együtt és PM jelöltjei tartoztak a sokaságba, összesen kb. 1070-en. A kérdőívet 2018. december 12-én e-mailben küldtük ki annak a 850 képviselőjelöltnek, akinek e-mailés elérhetőségéhez hozzáférésünk volt. Az időközben megválasztott parlamenti képviselő mindegyike megkapta a kérdőívet. Azok a jelöltek, akik az adott időpontig nem töltötték ki a kérdőívet, január végén és március elején emlékeztető e-mailt kaptak.

Az adatfelvétel során összesen három kérdőívet küldünk ki. A kérdések jellege miatt külön kérdőívet kaptak a csak egyéni, csak listás, és azok a jelöltek, akik egyéniben és listán is indultak. A válaszadási arány minden igyekezetünk ellenére 8 % körül alakult. Összesen 73 jelölt töltötte ki a kérdőívet. A Nyugat-Európában sztenderd és elfogadható arányt 2018-ban nem sikerült megközelítenünk. Az adatfelvétel fontos szakmai tanulsága, hogy a jövőben el kell gondolkoznunk azon, hogy érdemes-e hasonló felvételeket készíteni, esetleg másfajta eszközöket kell igénybe vennünk a képviselői attitűdök feltérképezésére (pl. az állampolgárokat is bevonó kísérletek).

3. *Lakossági, kiegészítő, tracking poll survey a TK-01014677 – Értékek, identitások című kutatással együttműködve. (adatfelvevő: Závecz Research) – AZ EREDETI MUNKATERVBEN NEM SZEREPLŐ, ÚJ KUTATÁS*

Eredmény: Szabó Andrea, Oross Dániel, Papházi Viktor, Pokornyi Zsanett, Sebestyén Annamária: *A magyar társadalom politikai értékei, identitásmintázatai, 2020. A magyar társadalom politikai percepciója, értékrendszere, politikai gondolkodásmódja és részvétele 2020 decemberében*, Budapest, TK PTI, p 120.

A 2000 fős, országosan reprezentatív kutatás rámutatott, hogy a magyar társadalom 2020 decemberében, vagyis a koronavírus-járvány második hullámának időszakában, alapvetően materiális jellegű értékmintázatot mutat: a kérdezettek több mint fele (55%) vagy teljesen, vagy inkább materiális értékeket vall. A koronavírus-járvány következményeként kialakuló egészségügyi, gazdasági és szociális válság – hasonlóan más veszélyhelyzetekhez, pl. természeti katasztrófákhoz vagy háborús szituációkhoz –, az értékvilág egyirányú, a gazdasági biztonság irányába való visszafordulását eredményezte. A materiális orientáción belül is kiemelkedő fontosságú ugyanis a gazdasági biztonságra való törekvés, így a stabil gazdaság iránti vágy, a gazdasági növekedés igénye és az árak emelkedése elleni küzdelem elfogadása.

A kutatás rámutatott, hogy a politikai ideológiai orientáció lassan változó értékpreferencia. Az alaptendenciák hosszú évek óta változatlanok: a magyar társadalom ahogy bő egy évtizede mindig, jobboldali orientációjú annak ellenére, hogy 2017/2018 fordulójához, vagyis a panel első hullámához képest többen lettek az önmagukat balra sorolók (26%), és kevesebben a jobboldalon található (41%). A baloldal és a jobboldal mérete közötti különbség összességében 7 százalékponttal csökkent, úgy, hogy 3 százalékponttal növekedett a baloldal és 4 százalékponttal csökkent a jobboldal aránya.

A 2010-es évek végére, a 2020-as évek elejére Magyarországon emelkedni kezdett a vallási, egyházi szervezetekben való részvétel. A koronavírus-járvánnyal összefüggő korlátozások hatására ugyanakkor szomszédsági, lakóhelyi közösségekben és a szakmai szervezetek tevékenységében kifejezetten nagymértékű visszaesés mutatkozott. A vizsgálat plasztikusan bizonyította, hogy a nem választási politikai részvételt tekintve továbbra is az egyéni szintű érdekkijárási technikái a leginkább bevetettek.

4. *Lakossági online, kísérleti survey – (adatfelvevő: NRC) – AZ EREDETI MUNKATERVBEN NEM SZEREPLŐ, ÚJ KUTATÁS*

Eredmény: *Elégedettség, de hogyan? A demokráciával való elégedettség mérésének kontextuális hatásai*. MPTT – online konferencia, 2021. június 3–4. Susánszky Pál, Szabó Andrea. A kapott eredmények publikálása angol nyelvű, impakt faktoros folyóiratban jelenleg zajlik.

A 2021. május folyamán elkészült 1000 fős kísérleti survey célja az volt, hogy a gazdasági elégedettség demokráciával való elégedettségre gyakorolt előfeszítési (priming) hatását vizsgáltuk. A Magyarországon még kevésbé elterjedt kísérleti kutatási eljárás keretében a mintáját két almintára osztottuk: az első almintában az első harmadában semleges kérdéseket követően vizsgáltuk a demokrácia működésével kapcsolatos elégedettséget. Majd a kérdőív egy teljesen más szakaszában, élesen elválasztva az előző kérdéstől került a gazdasági elégedettség megkérdezésre. Először tehát demokráciával való elégedettség, majd gazdasági helyzettel való elégedettség messze egymástól.

Második almintában a kérdőív második harmadában lett feltéve a gazdasági helyzettel való elégedettség, majd közvetlenül utána a demokráciával való elégedettség. Először tehát gazdasági helyzettel való elégedettség, majd rögtön demokráciával való elégedettség

Az eredmények erős negatív priming hatást mutatnak, vagyis a gazdasági elégedettség felidézése negatívan befolyásolja a demokráciával való elégedettséget. Minél közelebb volt a két kérdés egymáshoz, annál inkább érvényesült a kontextus-hatás, a két változó annál jobban összefüggött.

5. *Lakossági, kiegészítő, online survey a koronavírus-járvány hatásairól a 2020-2021/1/RSS CEU Central European University Private University Granthez kapcsolódva. (adatfelvevő: IDEA Intézet) – AZ EREDETI MUNKATERVBEN NEM SZEREPLŐ, ÚJ KUTATÁS*

Eredmény: Farkas Eszter, Böcskei Balázs, Szabó Andrea: Science- and vaccine scepticism in light of political ideologies and partisan polarization – the case of Hungary *Journal of Politics, Culture and Society (IJPS)*, submission; Farkas Eszter, Böcskei Balázs, Szabó Andrea: Egy az ország, ha vakcina, kettő, ha tudomány. *Socio.hu Társadalomtudományi Szemle*, review alatt

A koronavírus-járvány hatásait vizsgáló 1700 fős adatfelvétel nem szerepelt az eredeti munkatervben. A COVID-vírus társadalmi következményeinek vizsgálata azonban nélkülözhetetlennek tűnő, új kutatási irány egy társadalomtudományi alap kutatási program számára.

Ahogy arra a pártosság kutatási tématerület rövid összefoglalójában rámutattunk, a magyar állampolgárok ideológiai irányultsága és pártos kötődése rendkívül magas. Az online reprezentatív kérdőíves vizsgálat eredményei szerint míg a tudományszkepticizmus a Fidesz szavazóknál, valamint a konzervatív beállítódásúaknál nagyon hasonló az USA-ban leírtakhoz, vagyis a kormánypárti szavazók, akár csak a republikánusok elutasítják a tudomány vívmányait, addig a COVID-19 elleni oltással szemben finomabb a véleménystruktúra. Az a vélemény, miszerint „A tudósok világszerte mindent megtesznek azért, hogy megfelelően kiismerjék a koronavírus természetét, és hogy hatékony vakcinát fejlesszenek a koronavírussal szemben” preferenciafüggetlen, vagyis a kormánypárti és az ellenzéki választók is statisztikailag hasonló arányban fogadják el. A konzervatív gondolkodásúak véleménye is némiképp módosul, és a határozott általános tudományszkepticizmus mellett a vakcinák kifejlesztésével kapcsolatos tudományos erőfeszítések elutasítása már csak 10%-os valószínűségi szinten érhető tetten. Ennek hátterében a pártos polarizáció állhat.

Míg a Fidesz, mint jobboldali kormánypárt a tudomány egészével kapcsolatban nem küldött világos üzeneteket, addig a koronavírus-járvány kezelése politikájuk központi elemévé vált. A cselekvőként fellépő kormány intézkedései jól dekódolhatóak voltak az őket támogatók számára: az oltás nemcsak életet ment, de a gazdaságot is, ami viszont az egyéni egzisztenciák fennmaradását segíti elő. Ennek következtében fordulhatott elő, hogy a tudományszkepticizmus és a vakcinaellenesség elváljon egymástól: a pártpreferencia egyáltalán ne befolyásolja a vakcinával kapcsolatos általános attitűdöt, és a tudományellenes konzervatívok véleménye is árnyaltabbá váljon. Ezt a feltételezést támasztja alá, hogy a tájékozási forrásoknak – ezen belül is az online hírportáloknak - jelentős szerepe van az általános tudományellenesség és a vakcinák kapcsán tapasztalható szkepticizmus alakulásában.

6. Lakossági, kiegészítő, benchmark survey (adatfelvevő: Závecz Research) – AZ EREDETI MUNKATERVBEN NEM SZEREPLŐ, ÚJ KUTATÁS

Az eredmények integrált bemutatása 2022. február folyamán történik.

A 2021. november folyamán lezajlott 1000 fős benchmark survey célja az volt, hogy elindítsa a 2022-es választásokhoz kapcsolódó új kutatási ciklust. Kutatási szempontból ugyanis minden választási ciklus hatféle tartalmú kutatási típust foglalhat magába. Úgy mint, alappontfelmérést (benchmark survey), követő közvélemény-kutatást (tracking poll), választást megelőző kutatást (pre-election survey), szavazás napi kutatás (election survey), szavazás utáni közvélemény-kutatást (exit poll), és választást követő vizsgálatot (post election survey).

Az NKFIH-119603 jelű projekt hozzájárult ahhoz, hogy a 2014–2018-as időszak végén és a 2018–2022-es időszakban a lehető legtöbb típusú választáskutatásokkal kapcsolatos adatfelvétel készüljön el. Ennek segítségével a magyar választáskutatási tudományterület újraindult, periódusossá vált: más kutatói teamekkel és kutatási programokkal való együttműködés révén, a 2018-as országgyűlési választáshoz kapcsolódóan szinte minden, a 2022-eshez kapcsolódóan pedig többféle forma megvalósuláson.

A 2021. novemberében, tehát a 2022-es választásokhoz lehető legközelebbi időpontban, lezajlott Benchmark survey, bár jóval kisebb volumenű, mint a 4 évvel korábban (2017. december – 2018. január folyamán) lezajlott első panel hullám, de alkalmas arra, hogy a későbbi kutatási támogatásokból finanszírozandó 2022-es pre-election survey kiindulópontja legyen.

IV. szakasz – kvalitatív 2. (lezáró fókuszcsoporthoz beszélgetések)

Eredmény: Déri András, Szabó Andrea: 'I TALK TO SOMEONE ABOUT POLITICS, THAT'S POLITICAL PARTICIPATION' Political Participation in Central and Eastern Europe During the Pandemic, Stockholm, November 2021, paper és előadás.

Az elkészült paper meghívást kapott a *Communist and Post-Communist Studies* 2022-es megjelenésű különszámába.

A 119603 jelű NKFIH projekt lezárásaként készült kvalitatív fókuszcsoporthoz beszélgetések azokat a változásokat vizsgálták, amelyek a 2017-es induláshoz képest bekövetkeztek a választók gondolkodásában. A Budapesten két helyen, Székesfehérváron és Nyíregyházán lezajlott beszélgetések visszatértek mindazokra a témákra, amelyek az első megalapozó fókuszcsoporthoz beszélgetés során elhangzottak, de további, leginkább a koronavírus-járványhoz kapcsolódó új kérdések is felmerültek.

Érdekes megjegyezni, hogy a kapott eredmények nemzetközi közönség előtti bemutatása szokatlanul nagy érdeklődést váltott ki, mert a koronavírus-járvány részvételt befolyásoló aspektusáról való diskurzus ismeretlen volt a szakirodalomban.

A koronavírus-járvány aszteroidaeffektusához kapcsolódva azt támasztotta alá a 4 fókuszcsoporthoz beszélgetés, hogy a részvétel, mint beszédaktus mindennapi megértése megerősödhetett. A közvetlen politikai cselekvés (aláírások, információgyűjtés) részben a helyi ügyek kapcsán, részben a pártpolitika mentén jelent meg, sokak számára megjelent a tüntetéseken való részvétel is. Az online részvétel relevanciáját a fiatalabbak körében tapasztalták, főként az online petíciók aláírásával összefüggésben, és voltak idősebb résztvevők is, akik a fiatalabbaknak tulajdonították az aktívabb online részvételt. Azokban a csoportokban, ahol az online részvétel sokkal elmélyültebb volt, gyakran a közbeszéd leromlásával járó diskurzushoz kapcsolódtak, amit az anonimitással, vagy pedig a szolidaritás hiányával magyaráztak.

A részvétellel kapcsolatban megjelent a beszélgetések során az intézményesített részvétel fogalma: a részvétel a legerősebb diskurzus természetesen a választásokon (néha népszavazáson) való részvétel volt, amely minden csoportban és minden korosztályban megjelent, olykor a véleménynyilvánítás narratívájában, de gyakran az apátiához kötődik. Az érintettség diskurzusa: a személyes kapcsolat, mint a részvétel feltétele. Sokszor hangzott el a részvétel, mint erkölcsi felelősség, részt venni állampolgári kötelezettség. Végül többen is a részvételt kommunikatív cselekvésként azonosították. A kutatás egyik szembeűnő tanulsága az volt, hogy (különösen fiatalabbaknál) a részvételi diskurzus gyakran a kommunikációhoz kapcsolódott: „Nos, ha beszélek valakivel a politikáról, ez a politikai részvétel. Így már részt veszek a politikában.”

5. A 119603 jelű NKFIH program tervezett és a megvalósított indikátorai, disszemináció

A kutatási program benyújtásakor a következő indikátorok teljesülését vállaltuk:

- 1 darab tanulmánykötet – hiánytalanul megvalósult.
- 1 darab workshop megszervezése – hiánytalanul megvalósult.
- 3 darab magyar nyelvű konferencia-előadás – hiánytalanul megvalósult.
- 4 darab magyar nyelvű folyóirat publikáció – hiánytalanul megvalósult.
- 3 darab nemzetközi konferencia-előadás – hiánytalanul megvalósult.
- 3 darab angol nyelvű kézirat benyújtása – hiánytalanul megvalósult.

Ahogy az adatfelvétel, úgy a disszemináció terén is jelentős túlteljesítésről beszélhetünk, úgy, hogy a projekt disszeminációja nem áll le 2021. december 31-vel, hanem 2022-ben és 2023-ban is tovább folytatódik.

Az alábbiakban minden indikátorra vonatkozóan részletesebben is bemutatjuk a megvalósulás időpontjait és módjait. A táblázatban feltüntetett, konkrétan megnevezett konferenciaelőadások és publikációk csak a kutatói team tagjainak teljesítményei. Minden más esetben az előadások, illetve tanulmányok számát tüntetjük fel.

1. táblázat Megvalósulás részletesen

Indikátor száma (db)	Indikátor leírása	Megvalósulás ideje	Megvalósulás
1	tanulmánykötet	2018, 2021	<i>Várakozások és valóságok. Parlamenti választás 2018</i> (szerk.: Böcskei Balázs, Szabó Andrea) <i>A MAGYAR TÁRSADALOM POLITIKAI ÉRTÉKEI, IDENTITÁSMINTÁZATAI, 2020</i> , Budapest, TK PTI, 2021 (Szabó Andrea, Oross Dániel, Papházi Viktor, Sebestyén Annamária, Pokornyi Zsanett)
1	workshop szervezése	2018, 2021	2018. november 20. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi és Politikatudományi Intézet közös konferenciája: <i>Várakozások és valóságok. Parlamenti választás 2018</i> . Részletesen lásd: https://politologia.tk.mta.hu/hirek/2018/10/konferenciameghivo-parlamenti-valasztas-2018 . 2021. május 4. A magyar társadalom politikai értékei, identitásmintázatai, 2020. Részletesen lásd: A magyar társadalom politikai értékei, identitásmintázatai, 2020
–	önálló panel szervezése egy konferencián	2018	2018. június 8–9. Magyar Politikatudományi Társaság 24. Vándorgyűlésére. „A választók és résztvevők – politikai viselkedés” panel 3. és 5. szekciójában 6 olyan előadás hangzott el, amelynek tudományos háttérét a program adta (https://vandorgyules.tk.mta.hu/program-szekciok#sz1)

Indikátor száma (db)	Indikátor leírása	Megvalósulás ideje	Megvalósulás
4	hazai double-blind peer review rendszerű folyóiratban megjelent tanulmány	2018, 2019, 2020, 2021	<p>Szabó, Andrea – Oross, Dániel: A politikai érdeklődésre ható tényezők európai perspektívában – a magyar eset <i>SOCIO.HU: TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEMLE</i>: 2 pp. 72-94. , 23 p. (2018);</p> <p>Farkas, Eszter – Susánszky, Pál (2019) Hazai és nemzetközi választáskutatói panelvizsgálatok <i>POLITIKATUDOMÁNYI SZEMLE</i> 28 : 4 pp. 119-136., 18 p. (2019);</p> <p>Patkós, Veronika – Szántó, András: Jobban tudják-e az okos szavazók? Az iskolázottság, a hírfogyasztás és a politikai érdeklődés szerepe a pártos elfogultság alakulásában, <i>Politikatudományi Szemle XXIX.</i>, 2020/4. sz. (2020)</p> <p>Oross Dániel: Képviselő, részvétel, deliberáció és demokratikus innováció <i>Politikatudományi Szemle XXIX.</i>, 2020/4. sz. (2020) 120-128</p> <p>Szabó Andrea: Koronavírus hatása a generációk fejlődésére. <i>ELLENSÚLY</i> 2020/3-4.sz.</p> <p>Déri András, Szabó Andrea: Generációs kihívás a poszt-Covid időszakban, <i>Szociológiai Szemle</i> 31(4): 4-27, 2021</p> <p>Kmetty Zoltán, Szabó Andrea: Út a Fideszhez. Politikai szocializációs utak a pártválasztáshoz a magyar egyetemisták körében, <i>Politikatudományi Szemle XXX.</i> évf. 2021/4 29-58, 2021</p> <p>Susánszky Pál, Oross Dániel, Szabó Andrea: A demokráciával való elégedettség és a demokrácia értelmezése Magyarországon, <i>SOCIO.HU : TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEMLE</i> 2063-0468 11/2, 2021</p>
3	nemzetközi publikáció benyújtása	2019, 2020, 2021	<p>Susánszky Pál, Unger Anna, Kopper Ákos: Hungary's Overpowerful Government Party and the Desperate Opposition, <i>EUROPEAN REVIEW</i> 28 : 3 pp. 1-17. , 17 p. (2020)</p> <p>Papp, Zsófia (2021) Dual candidacy as a source of legislator behaviour. The re-election and the mandate incentive under mixed-member electoral rules. <i>Acta Politica</i>, 56: 26-48; First published, 16 November 2019 https://link.springer.com/article/10.1057/s41269-019-00143-6</p> <p>Papp, Zsófia (2021) The Mandate Divide in Policy Representation: The Substantive Representation of Agricultural Interests in the Hungarian Parliament. <i>Parliamentary Affairs</i>, 74(2): 276-295; First published 07 February 2020 https://academic.oup.com/pa/advance-article-abstract/doi/10.1093/pa/gsaa002/5730197?redirectedFrom=fulltext</p> <p>Papp, Zsófia (2020) Does issue alignment matter? The electoral cost and reward of agricultural representation in urban and rural areas, <i>Political Studies Review</i>; Published Online 29 December 2020; https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1478929920979192</p> <p>Farkas Eszter, Böcskei Balázs, Szabó Andrea: Science- and vaccine scepticism in light of political ideologies and partisan polarization – the case of Hungary <i>Journal of Politics, Culture and Society (IJPS)</i>, submission</p>

Indikátor száma (db)	Indikátor leírása	Megvalósulás ideje	Megvalósulás
3	hazai konferencia-előadás	2018, 2019, 2020, 2021	<p>2018. június 8–9. <i>Magyar Politikatudományi Társaság 24. Vándorgyűlés</i>: 6 db előadás, ami olyan tanulmányt mutat be, amely az 119603-NKFIH projekt eredményeire épül.</p> <p>2018. november 20. <i>Várakozások és valóságok. Parlamenti választás 2018</i>. MTA TK PTI konferencia: 3 db előadás, ami olyan tanulmányt mutat be, ami az 119603-NKFIH projekt eredményeire épül;</p> <p>2019. november 14. <i>Aktív fiatalok Magyarországon konferencia</i>. 4 db előadás, ami olyan tanulmányt mutat be, ami az 119603-NKFIH projekt eredményeire épül.</p> <p>2020. június 25. <i>Vírusnyertesek és vírusvesztesek: Új politikatudományi eredmények a válság kapcsán</i>. Szabó Andrea: A politikai érdeklődés változása a COVID-19 járvány időszakában. Az előadás hivatkozik az 119603-NKFIH projektre https://politikatudomany.tk.hu/esemeny/2020/06/a-tk-politikatudomanyi-intezet-online-konferenciaja</p> <p>2020. október 8–9. Szociológia egy sikeres évszázad előtt? Budapest, TK SZI. <i>Demobilizációs mechanizmusok: A tüntetési részvétel észlelt kockázatai és költségei</i> Susánszky Pál, Janky Béla. Az előadás, ami hivatkozik az 119603-NKFIH projektre. https://szociologia.tk.hu/uploads/files/szockonf_absztr.pdf</p> <p>2020. december 16. A vírus-, vagy COVID-, vagy korona-, vagy pandémia-, vagy karantén generáció születésének feltételei. <i>Iffúsági Munka Konferencia 2020</i>. „Az iffúsági munka aktuális kihívásai és jövőbeli lehetőségei” 1 db előadás, ami hivatkozik az 119603-NKFIH projektre.</p> <p>2021. június 3–4. MPTT – online konferencia <i>Elégedettség, de hogyan? A demokráciával való elégedettség mérésének kontextuális hatásai</i>. Susánszky Pál, Szabó Andrea.</p> <p>2021. június 3–4. MPTT – online konferencia <i>Veszélyes magabiztosság – Tudománysskepticizmus és a COVID-19. Vakcinák elutasítása a politikai ideológiák tükrében</i> Farkas Eszter, Böcskei Balázs, Szabó Andrea</p>
3	nemzetközi konferencia-előadás	2018, 2019, 2020, 2021	<p>Daniel Oross – Szabó Andrea: <i>Performance of Unconventional Political Actors During the 2018 Parliamentary Elections in Hungary</i> https://ecpr.eu/Events/Event/PaperDetails/42231</p> <p>Oross Dániel – Szabó Andrea: <i>Internal and External Political Efficacy in Different Regions of Europe</i> 4th International ESS Conference. Turbulent times in Europe: Instability, Insecurity and Inequality. University Of Mannheim, 2019. április 15–17. (http://www.europeansocialsurvey.org/docs/about/ESS-conference-programme-2019.pdf).</p> <p>Oross Dániel – Szabó Andrea – Susánszky Pál: <i>Factors Influencing Satisfaction with Democracy in Europe</i> 12. November, 2020 European Societies Through the Prism of the European Social Survey Centre for Social Sciences, Budapest https://ess2020bp.weebly.com/</p> <p>Déri András – Szabó Andrea: <i>'I talk to someone about politics, that's political participation'</i> Political Participation in Central and Eastern Europe During the Pandemic, Stockholm, November 2021. https://wbc-rti.info/object/news/22091</p>

			<p>Eszter Farkas – Balázs Böcskei – Andrea Szabó: <i>Partisan polarisation in measurement evaluation and science scepticism in Hungary related to the Covid-19 crisis</i> The Second Helsinki Conference on Emotions, Populism, and Polarisation Tuesday, 4 May 2021 - Saturday, 8 May 2021. https://www2.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/hepp2_programme_07.05_2.pdf</p> <p>Papp, Zsófia: <i>The Evaluation of Legislators' Performance and Satisfaction with Democracy. The Hungarian Example.</i> ECPR General Conference, 30 August - 3 September 2021, Online Event</p> <p>Papp Zsófia: <i>The Evaluation of Legislators' Performance and Satisfaction with Democracy. The Hungarian Example.</i> 6th Conference of the ECPR Stading Group on Parliaments, 1 - 2 July 2021, Online Event</p>
–	kutatói továbbképzés panel kutatások témakörben	2018, 2019	<p>2018. október: MTA TK PTI: a panel kutatások adatfelvételi problémái; a panel kutatásokkal kapcsolatos módszertani tudnivalók kurzus 2019. július 29.– augusztus 2. ECPR nyári egyetem, Panel Data Analysis – Susánszky Pál.</p>

Budapest, 2021. december

Szabó Andrea, PhD
kutatásvezető